“Διδακτικές Διαδρομές στο Σημερινό Σχολείο”

Μάθε, παιδί μου, …δεξιότητες»

Παπαδοπούλου Μαρία, ΠΕ02
Σμυρνή Σοφία, ΠΕ04

ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΠΑΤΡΩΝ
Πάτρα 14-16 Οκτωβρίου 2016

Μάθε, παιδί μου, …

Γράμματα…

Δεξιότητες…

21ος αιώνας:

ΑΛΛΑΓΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ, ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΕΣ, ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΈΣ

Ελεύθερη διακίνηση Υπηρεσιών, Προϊόντων Κεφαλαίου, Ανθρώπων

Κυριαρχία των υπηρεσιών και της πληροφορίας

Κυρίαρχο εμπόρευμα η πληροφορία

Κρίση φορντικού μοντέλου παραγωγής (μαζική παραγωγή – μαζική κατανάλωση)

Βασικοί μοχλοί ώθησης της πληροφορίας η επιστήμη και η τεχνολογία

Νέο σύστημα παραγωγής (just in time) χαρακτηριζόμενο από ευέλικτο διεπιχειρησιακό πλαίσιο ροής προϊόντων

Κλιματικές αλλαγές Κρίση πετρελαίου

Ανακάλυψη των νανο-ϋλικών, τεχνολογίας ρομποτικής

Αποκρυπτογράφηση γονιδιώματος

Νέος τύπος πολίτη ζητείται…

Τι προτείνουν;

Η αξία της εκπαίδευσης πρέπει να στοχεύει στην καλλιέργεια πνεύματος ομόνοιας και θέλησης των νέων ανθρώπων να «ζουν μαζί» ως ενεργά μέλη του «παγκόσμιου χωριού» σκεπτόμενοι και οργανώνοντας το καλό των μελλοντικών γενεών
UNESCO

«η εκπαίδευση είναι ένα θεμελιώδες ανθρώπινο δικαίωμα. Είναι το κλειδί για τη βιώσιμη ανάπτυξη και την ειρήνη και τη σταθερότητα εντός και μεταξύ των χωρών, και, επομένως, ένα απαραίτητο μέσο για την αποτελεσματική συμμετοχή στις κοινωνίες και **τις οικονομίες του εικοστού πρώτου αιώνα**, τα οποία επηρεάζονται από την ταχεία παγκοσμιοποίηση» (2000)

OECD αναγνωρίζει

«…το ρόλο της γνώσης και της τεχνολογίας στην οικονομική ανάπτυξη.
Οι οικονομίες είναι πιο έντονα εξαρτώμενες από την παραγωγή, διανομή και χρήση της γνώσης όσο ποτέ πριν…
… ανάπτυξη σε υψηλής τεχνολογίας επενδύσεις, υψηλής τεχνολογίας βιομηχανίες, περισσότερο υψηλά ειδικευμένο εργατικό δυναμικό και βελτίωση της παραγωγικότητας» (1996)

Key competences

1. **Διαδραστική χρησιμοποίηση εργαλείων(γλώσσας, κειμένων, γνώσης, πληροφορίας, τεχνολογίας).**

2. **Αλληλεπίδραση με ετερογενείς ομάδες.(συνεργασία σε ομάδες, επίλυση συγκρούσεων, soft skills= κοινωνικές και διαπολιτισμικές δεξιότητες)**

3. **Αυτόνομη δράση (σχεδιασμός και διεξαγωγή σχεδίων ζωής και προσωπικών πρότζεκτ, υπεράσπιση, διεκδίκηση δικαιωμάτων, συμφερόντων και αναγκών).**

ΟΟΣΑ (OECD):

Δημιουργία του PISA για να μετράει το βαθμό ικανότητας των μαθητών που ολοκληρώνουν την υποχρεωτική εκπαίδευση στην απόκτηση της γνώσης και των βασικών δεξιοτήτων που πρέπει να διαθέτουν, για να ενταχθούν πλήρως στην κοινωνία.

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ:

«ικανότητες κλειδιά» για την Κοινωνία της γνώσης που εγγυώνται την ευελιξία του εργατικού δυναμικού, για να προσαρμόζεται άμεσα στις συνεχείς αλλαγές σε έναν όλο και περισσότερο διασυνδεμένο κόσμο (εκπαίδευση συνδεδεμένη με την εργασιακή ζωή και δια βίου μάθηση)

1. **Επικοινωνίας στη μητρική γλώσσα**

2. **Επικοινωνίας σε ξένες γλώσσες.**

3. **Μαθηματικές και βασικές ικανότητες στην επιστήμη & την τεχνολογία**

4. **Ψηφιακή ικανότητα (IST & ICT)**

5. **Μεταγνωστικές ικανότητες (μαθαίνω πώς να μαθαίνω)**

6. **Κοινωνικές και πολιτιστικές ικανότητες**

7. **Αίσθηση της πρωτοβουλίας και της επιχειρηματικότητας**

8. **Πολιτισμική συνείδηση και έκφραση**

The World Bank

«η παγκόσμια οικονομία της γνώσης έχει μετατρέψει τις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας σε όλο τον κόσμο… νέες απαιτήσεις για πολίτες,

οι οποίοι χρειάζονται περισσότερες δεξιότητες και γνώσεις, για να είναι σε θέση να λειτουργούν» (2003)

Σε τι στοχεύουν;

Agile bodies

- να μετατρέπουν μεν τη δύναμη σε επιδεξιότητα και ικανότητες αλλά αυτή τη δύναμη προσπαθούν να την περιορίζουν με όρους πολιτικής υπακοής.

- δημιουργία του «επιχειρηματικού εαυτού». Του εαυτού ως απείρως ευέλικτου προϊόντος που ανταποκρίνεται διαρκώς στις απαιτήσεις της αγοράς

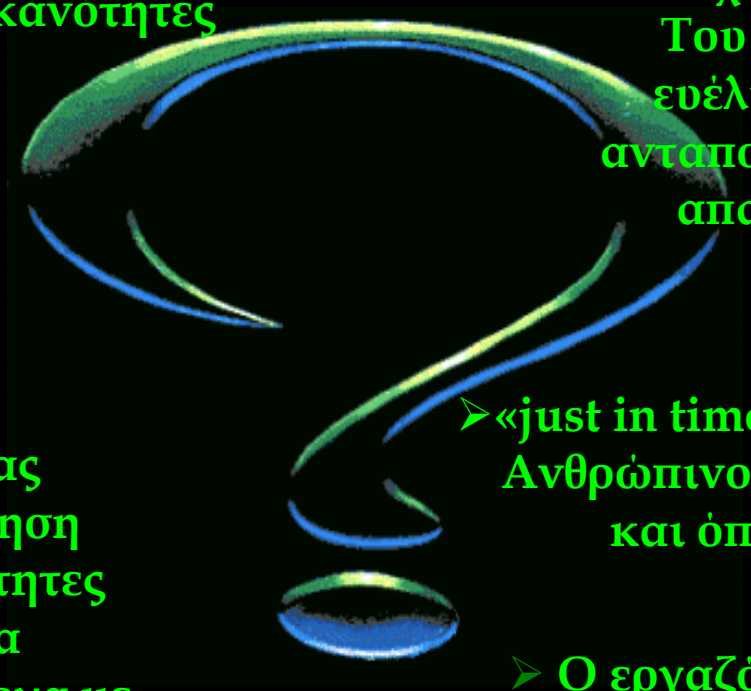

- «just in time» εργατικό δυναμικό. Ανθρώπινοι πόροι μόνον όταν και όπου χρειάζονται

- ελάχιστο κόστος εργασίας για ελάχιστη ζημία. Αναζήτηση ατόμων που διαθέτουν δεξιότητες όπως να μαθαίνουν και να απορροφούν νέα γνώση ανάλογα με τις εταιρικές απαιτήσεις

- Ο εργαζόμενος αναλαμβάνει μεγάλο μέρος από την ευθύνη της εταιρείας και ολόκληρη την προσωπική ευθύνη

Μετατροπή της εκπαίδευσης σε οικονομικό αγαθό (έχει κόστος και αξία)

Τι λένε οι ερευνητές;

- «Η «ομοιότητα εκπαιδευτικών αλλαγών σε χώρες με πολύ διαφορετικές εκπαιδευτικές παραδόσεις δεν έχει προκύψει κατά τύχη αλλά είναι μια απάντηση σε ένα κοινό σύνολο εξωτερικών πιέσεων για το πρόγραμμα σπουδών. Αυτές οι πιέσεις έχουν σε μεγάλο βαθμό οικονομική βάση και έχουν επικεντρωθεί στο πώς να προετοιμάσει τους μαθητές, για να είναι "απασχολήσιμοι" σε ένα ολοένα ανταγωνιστικό οικονομικό περιβάλλον» (Yates & Young , 2010)

- «πρόκειται για μια «προσπάθεια επίτευξης εκπαιδευτικού συστήματος παγκόσμιου κύρους (world class education system) μέσω εντοπισμού και έγκρισης πρακτικών που οι μαθητές αποδίδουν καλύτερα» (Morris, 2012)

- «κουλτούρα του ελέγχου της νεοφιλελεύθερης διακυβέρνησης και τα "governmentalities" που σχετίζονται με το νέο ατομικισμό»
  Power ,1997)

- «τα εκπαιδευτικά συστήματα «χρησιμοποιήθηκαν για να δικαιολογήσουν αποικιακές παρεμβάσεις με στόχο την αναμόρφωση της κοινωνίας, προκειμένου να εκμεταλλευτούν το εργατικό δυναμικό»
  (Shahjahan, 2011)

Τι λένε οι ερευνητές;

- «Στο βαθμό που το εκπαιδευτικό σύστημα σπεύδει να συμμορφωθεί με τις απαιτήσεις της οικονομίας καθιστά εμφανές πως στόχος είναι …η ικανοποίηση των αιτημάτων της οικονομίας για μια εκπαίδευση/κατάρτιση κομμένη και ραμμένη στα μέτρα …Δεν απαιτείται εξειδίκευση αλλά γενικές δεξιότητες που καθιστούν ικανό τον εργαζόμενο για οποιαδήποτε εργασία, αναφορικά με το περιεχόμενο, τον τρόπο και το χρόνο παραγωγής (ευκαμψία) αλλά και σε σχέση με το χώρο παραγωγής, δηλαδή κινητικότητα» (Αλεξίου, 2006).

Εκπαιδευσιμότητα (trainability)

= ιδέα της συνεχούς παιδαγωγικής, μιας διαδικασίας κατά την οποία ο εργαζόμενος διαρκώς ανασχηματίζεται, για να αντιμετωπίσει τις νέες απαιτήσεις της εργασίας και της ζωής

(Berstein, 1996)

Αντιπρόταση: Αρχές Κριτικής Παιδαγωγικής

Μια απελευθερωτική παιδεία συνίσταται σε ενεργήματα γνώσης και όχι σε μεταβιβάσεις πληροφοριών.
Αγωνίζεται για μια κριτική επέμβαση στην πραγματικότητα.
Στηρίζεται στη δημιουργικότητα και δυναμώνει την αληθινή σκέψη και δράση.
FREIRE

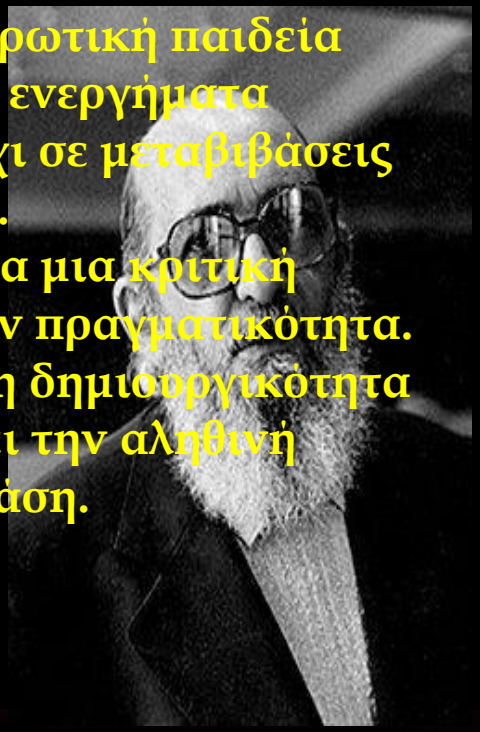

«η γνώση και η μάθηση συνδέονται με τον διαμορφωτικό και εγκόσμιο χώρο δράσης και εμπλοκής, ενεργοποιώντας τους ανθρώπους όχι μόνο να σκέφτονται κριτικά για τον κόσμο γύρω τους, αλλά και να χρησιμοποιούν τις δυνατότητες τους ως κοινωνικοί φορείς, να παρεμβαίνουν στην ευρύτερη κοινωνική τάξη και να αντιμετωπίζουν τις μυριάδες μορφές συμβολικών, θεσμικών και υλικών σχέσεων εξουσίας, που διαμορφώνουν τη ζωή τους»
Giroux

Έχουμε ανάγκη από ένα ζωντανό, πολιτιστικό εκ/κό σύστημα,
που θα ενθαρρύνει τη δημιουργική σκέψη,
την ανεξαρτησία στη σκέψη,
τη λαχτάρα για ξεπέρασμα
των κατεστημένων ορίων.
Noam Chomsky

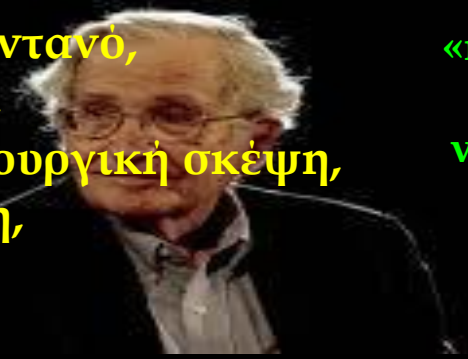

«καμία αυθεντική μάθηση
δεν μπορεί
να υπάρξει αν οι μαθητές
δεν εμπλακούν ενεργά,
μέσω της πράξης,
στον έλεγχο της ίδιας
της εκπαίδευσης»
Aronowitz

Πώς απαντάμε;
- Καλλιεργούμε…

Κριτική σκέψη

Αυθεντική μάθηση

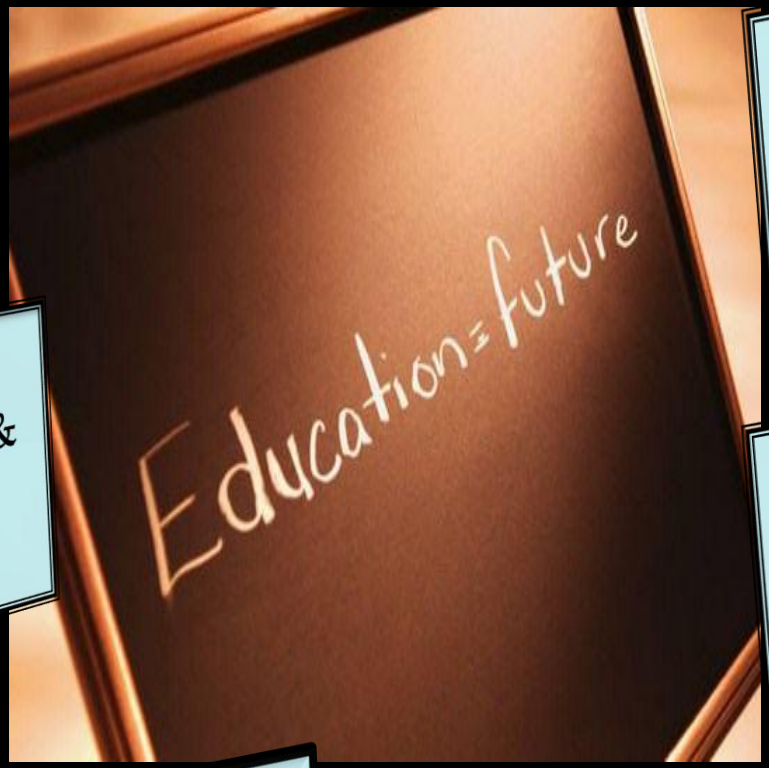

Επίλυση προβλήματος & Λήψη απόφασης

Βιωματική μάθηση

Επικοινωνία & Κοινωνικές δεξιότητες

Δημιουργικότητα & Προσαρμοστικότητα

Όχι

- έναν ευέλικτο εργαζόμενο
- ένα χειραγωγούμενο άτομο, προσαρμοζόμενο στις επιταγές της αγοράς
- με ανάληψη της ευθύνης αποκλειστικά από το άτομο
- την προετοιμασία του «επιχειρηματικού εαυτού»
- δια βίου καταρτιζόμενους
- «απασχολήσιμους εργαζόμενους»
- εργαζόμενους – «νομάδες»

Με σκοπό

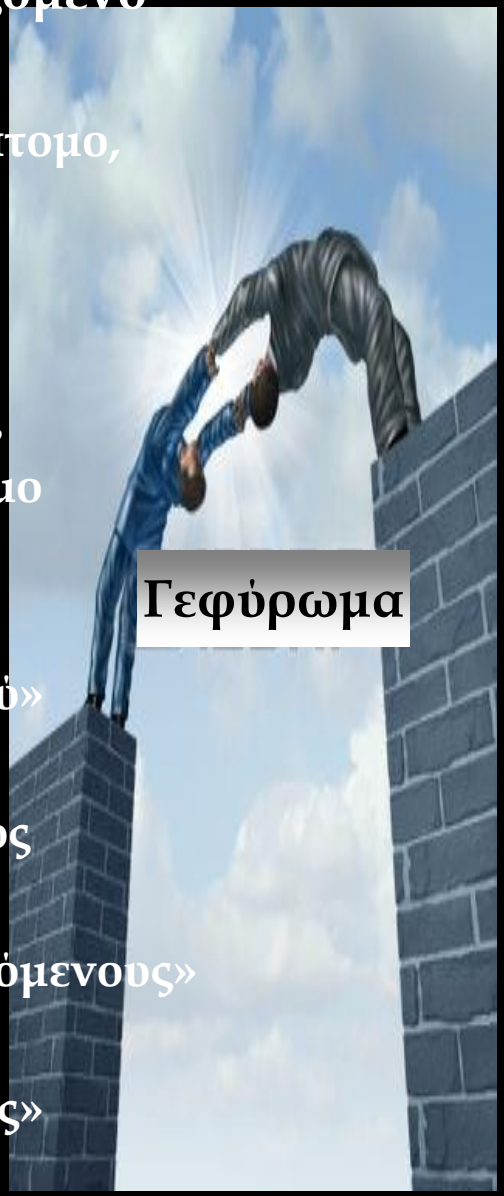

Αλλά…

- δημιουργικό και εφευρετικό άνθρωπο
- κριτικά σκεπτόμενο, που αναλύει και παρεμβαίνει στις μεταβάσεις της ζωής
- με γνώση των υποχρεώσεων με ταυτόχρονη γνώση και διεκδίκηση των δικαιωμάτων του
- με ενίσχυση της αυτοπεποίθησης και αυτοεκτίμησης
- με δια βίου μόρφωση
- με ανακάλυψη πτυχών της προσωπικότητας και δυνατότητα αξιοποίησής, όποτε χρειαστεί
- με αρμονική διαπροσωπική επικοινωνία και συμβίωση με τον άλλο -διαφορετικό

Κριτική σκέψη
(πάντα αναζητά το λόγο ύπαρξης των δεδομένων, Freire)

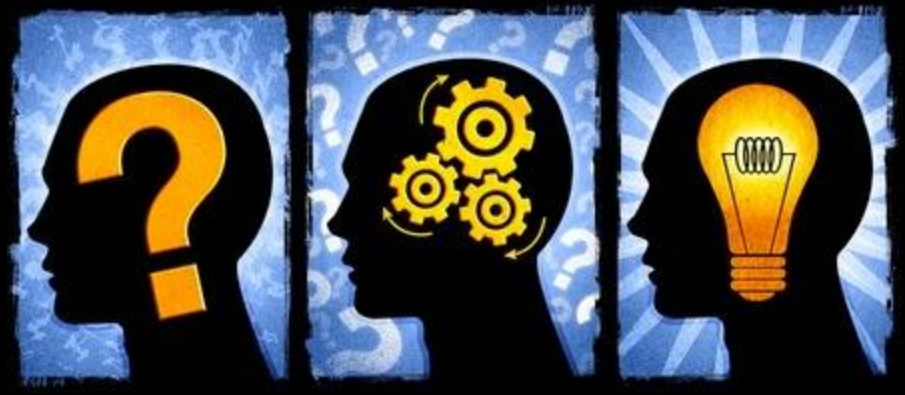

❖ερεθίσματα για εξερεύνηση και συνθετικές εργασίες, παρατήρηση, υπόθεση, πειράματα και γενίκευση, διαθεματικό συσχετισμό φαινομένων, πρόκληση συζητήσεων μέσα στην τάξη και συμμετοχή σ΄ αυτές και σε άλλες συνεργατικές δραστηριότητες,

❖επαφή με τους επιστήμονες της περιοχής για επιστημονική ερμηνεία καταστάσεων και φαινομένων,

❖σχεδιασμό και πολλαπλή επίλυση προβλημάτων,

❖εκπαίδευση στην αυτορρύθμιση (εξατομίκευση μαθησιακών στόχων και τρόπων μάθησης - αξιοποίηση της πολλαπλής νοημοσύνης, αυτοαξιολόγηση -αναστοχασμός
❖εξασφάλιση περισσότερου χρόνου, για να επέλθει η γνωστική σύγκρουση και μεγαλύτερη εμβάθυνση της γνώσης,

❖καλλιέργεια της μεταγνώσης (οι μαθητές να καταλαβαίνουν την ύλη, να μπορούν να εντοπίζουν τις ομοιότητες και τις διαφορές, να μπορούν να συγκρίνουν και να αντιπαραβάλλουν, να κατανοούν και να δημιουργούν αναλογίες.

Δημιουργικότητα

(προετοιμάζει για δημιουργική εργασία σε συνθήκες ελευθερίας και συνεργασίας, Chomsky)

- διάθεση ποικιλίας υλικών, δραστηριοτήτων και μαθησιακών εργασιών,
- αξιοποίηση των ιδιαίτερων ικανοτήτων των μαθητών,
- υιοθέτηση δραστηριοτήτων που έχουν νόημα για τους μαθητές,
- αξιοποίηση της δημιουργικής γραφής,
- εμπλοκή των τεχνών στην εκπαιδευτική διαδικασία.

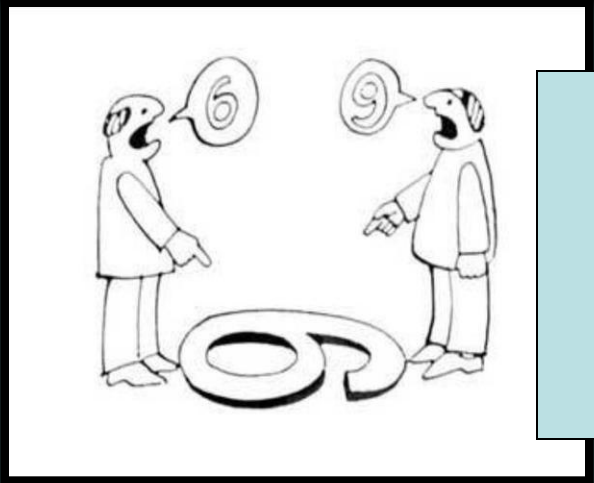

Επικοινωνία- Ενεργός πολίτης

«Μια επιτυχημένη Κριτική Παιδαγωγική για το μέλλον πρέπει να ενδιαφέρεται έντονα για τη σχέση **μεταξύ του κοινωνικοπολιτικού τομέα και της ζωής του ατόμου.** Μια σύνθεση αυτών των δυο περιοχών είναι απαραίτητη για να λειτουργήσει ως καταλύτης για την κριτική κοινωνική δράση, τη συμβολή στα κοινά και την επιτυχή διδασκαλία» (Kincheloe)

- **συνεργατική μάθηση που στηρίζεται σε μικρές ομάδες,**
- **δυναμική και ουσιαστική αξιοποίηση του συμβουλίου της τάξης ή/και του σχολείου, με σκοπό τη διαμόρφωση κανόνων συνύπαρξης και τη διαχείριση κρίσεων,**
- **δραστηριότητες που εστιάζουν στη διαπραγμάτευση,**
- **διεξαγωγή συνεντεύξεων, οργανωμένων συζητήσεων, αλληλογραφίας,**
- **συμμετοχή σε Ευρωπαϊκά και άλλα προγράμματα,**
- **επισκέψεις, σχολικές ανταλλαγές, υποδοχή επισκεπτών στο χώρο του σχολείου, σύνδεση των βαθμίδων εκπαίδευσης,**
- **διευκόλυνση και ανάδειξη της έκφρασης των διαφορετικών απόψεων,**
- **προώθηση της αλληλοδιδακτικής,**
- **συνεργασία με τους γονείς, με εξωτερικούς συνεργάτες και την ευρύτερη κοινότητα, π.χ. συμμετοχή σε δράσεις του δήμου,**
- **ενεργή ακρόαση και ενσυναίσθηση.**

Βιωματική μάθηση

- αξιοποίηση της κουλτούρας των διάφορων κοινοτήτων των μαθητών.

- Οι μαθητές μελετούν ιστορία ή κοινωνική και πολιτική αγωγή μέσα από τα πραγματικά προβλήματα και ενδιαφέροντα που έχουν οι ίδιοι. Θα μπορούσαν για παράδειγμα οι μαθητές να μάθουν ιστορία ξεκινώντας από την ιστορική εμπειρία των οικογενειών τους,

- διεξαγωγή του μαθήματος σε εναλλακτικούς χώρους όπως πάρκα, μουσεία, βιβλιοθήκες, δάση, πλατείες,

- πρωτοβουλίες των μαθητών για παρεμβάσεις στη διαμόρφωση του σχολικού χώρου π.χ. αυλή, αίθουσα, εσωτερικοί χώροι,

- ανάληψη πρωταγωνιστικού ρόλου εκ μέρους των μαθητών στη μάθηση, π.χ. μαθητές-ξεναγοί στο μουσείο,

- αξιοποίηση των παιχνιδιών για την προώθηση της μάθησης π.χ. κατασκευές παιχνιδιών με απλά υλικά για τη μελέτη φαινομένων και εμπέδωση της γνώσης.

- δραστηριότητες μέσα σε κάποιο αυθεντικό πλαίσιο, π.χ. διερεύνηση προβλημάτων και αξιοποίηση υλικών της καθημερινής ζωής των μαθητών

Συμπεράσματα

- «τα περιθώρια των εθνικών συστημάτων εκπαίδευσης ν΄ αψηφούν τις τρέχουσες προκλήσεις έχουν ελαχιστοποιηθεί, διότι υπάρχει ο κίνδυνος να οδηγηθούν σε εκπαιδευτικό απομονωτισμό» (Ζμας, 2007)

- «Εκπαιδεύουμε σημαίνει, ευνοούμε την ανάδειξη καινούργιων εργαλείων μετασχηματισμού της πραγματικότητας, που βιώνεται από όλους εμάς, σημαίνει, δίνουμε στους σπουδαστές τα μέσα για να μετασχηματίσουν το πραγματικό, σημαίνει, εξασφαλίζουμε την αμοιβαία εξέλιξή μας, σημαίνει, ερμηνεύουμε και μετασχηματίζουμε την καθημερινή μας ζωή, σημαίνει, ζούμε» (Grand΄Maison 1976)

- ευρύτερες διαδικασίες στοχασμού, με στόχο να διαμορφώσει «ένα αυτόνομο άτομο που είναι ικανό να πάρει μια ορισμένη απόσταση σε σχέση με τα δεδομένα αυτά... Πρόκειται για την ικανότητα να υποβάλεις αυτό που έχεις δεχτεί σε μια διαυγή, σε μια αναστοχαστική εξέταση και να πεις στον εαυτό σου: αυτό το κρατώ κι εκείνο όχι» (Καστοριάδης)

- Οι δεξιότητες, που απαιτούνται για να ενταχθεί στο νέο οικονομικο-κοινωνικό περιβάλλον, έχουν ως απώτερο σκοπό να εξυπηρετήσουν τις ανάγκες της αγοράς και της παγκοσμιοποίησης, οι παραπάνω δεξιότητες στο πλαίσιο της Κριτικής Παιδαγωγικής έχουν απώτερο σκοπό τον κοινωνικό μετασχηματισμό.

«προβληματίζουσα» και «απελευθερωτική» παιδεία στο πλαίσιο των επίσημων Αναλυτικών Προγραμμάτων.

ΔΑΣΚΑΛΟΣ

σύντροφος
των μαθητών

διαδικασία
αμφισβήτησης

από κοινού
υπεύθυνοι

σχέση ισότιμη

δημιουργεί τις συνθήκες εκείνες που θ΄ ανθίσει η γνώση

Λυπούμαι,
που άφησα
να περάσει
ένα πλατύ ποτάμι
ανάμεσα
από τα δάχτυλα μου
χωρίς να πιω ούτε
μια στάλα

ΣΕΦΕΡΗΣ

Βιβλιογραφία

- Αλεξίου, Θ. (2005). Αναδιάρθρωση της παραγωγής και εκπαιδευτικές πολιτικές. Στο Ναξάκης, Χ. & Χλέτσος, Μ. (επιμ.). *Το μέλλον της εργασίας.* Αθήνα: Πατάκη, σσ. 95-132.
- Αλεξίου, Θ. (2006). *Εργασία, Εκπαίδευση και Κοινωνικές Τάξεις.* Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήζη.
- Aronowitz, S. (2011). Ο ριζοσπαστικός δημοκρατικός ανθρωπισμός του Paulo Freire: Η φετιχοποίηση της μεθόδου. Στο Μ. Νικολακάκη (Επιμ.), *Η κριτική Παιδαγωγική στον νέο Μεσαίωνα.* Αθήνα: Ι. Σιδέρης, σσ. 381-405.
- Bernstein, B. (1996). *Pedagogy, Symbolic Control and Identity: theory, research and critique.* London, Taylor & Francis.
- Bertrand, Y. (1999). *Σύγχρονες εκπαιδευτικές θεωρίες.* Αθήνα: Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα.
- Bonal,X. & Rambla, X.(2003). Captured by the Totally Pedagogised Society: Teachers and
- teaching in the knowledge economy. *Globalisation, Societies and Education, Vol. 1, No. 2,* p.169-184.
- Βοσνιάδου, Σ. (2001). *Πώς μαθαίνουν οι μαθητές.* (μτφ. Β. Τσάγκαλος & Ε. Παπαδημητρίου). Διεθνές Γραφείο Εκπαίδευσης UNESCO.
- Chomsky, N. (2011). Δημοκρατία και εκπαίδευση. Στο Μ. Νικολακάκη (Επιμ.), *Η κριτική Παιδαγωγική στον νέο Μεσαίωνα.* Αθήνα: Ι. Σιδέρης, σσ. 101–124.
- Γρόλλιος, Γ. (2016). *Η παιδαγωγική εργασία στο σχολείο του παρόντος και του μέλλοντος.* [Άρθρο σε ιστοσελίδα]. Ανακτήθηκε 15/7/2015 από https://www.alfavita.gr/apopsin/i-paidagogiki-ergasia-sto-sholeio-toy-parontos-kai-toy-mellontos.
- Darder, A. (2011). Δημιουργώντας τις συνθήκες για μια πολιτισμική δημοκρατία στην τάξη. Στο Μ. Νικολακάκη (Επιμ.), *Η κριτική Παιδαγωγική στον νέο Μεσαίωνα.* Αθήνα: Ι. Σιδέρης, σσ. 407-440.
- ΕΕ (1996). *Λευκό Βιβλίο για την Εκπαίδευση και την Κατάρτιση: Διδασκαλία και Μάθηση: Προς την Κοινωνία της Γνώσης.* Διαθέσιμο από http://bookshop.europa.eu/el/--pbC29395411/.
- ΕΕ (2000). *Συμπεράσματα της Προεδρίας. Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισσαβώνας, 23-24 Μαρτίου 2000.* Ανακτήθηκε Ιούλιος 3, 2016 από *http://www.consilium.europa.eu/it/uedocs/cms_data/docs/pressdata/el/ec/00100-r1.gr0.htm* .
- ΕΕ (2006). *Βασικές ικανότητες για τη δια βίου μάθηση.* Ανακτήθηκε 3/7/2016 από *http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=URISERV:c11090&from=EL*
- Freire, P. (2011). Για το δικαίωμα και το καθήκον να αλλάξουμε τον κόσμο. Στο Μ. Νικολακάκη (Επιμ.), *Η κριτική Παιδαγωγική στον νέο Μεσαίωνα.* Αθήνα: Ι. Σιδέρης, σσ. 87-97.
- Φρέϊρε, Π. (1977). Η αγωγή του καταπιεζόμενου. Αθήνα: Εκδόσεις Ράππα.
- Gewirtz Sh. & Cribb Al. (2011). *Κατανοώντας την εκπαίδευση.* Αθήνα: Εκδόσεις Μεταίχμιο
- Giroux, H. (2011). Η Ανώτερη Εκπαίδευση σε πολιορκία: Επανεξέταση της πολιτικής της Κριτικής Παιδαγωγικής. Στο Μ. Νικολακάκη (Επιμ.), *Η κριτική Παιδαγωγική στον νέο Μεσαίωνα.* Αθήνα: Ι. Σιδέρης, σσ. 478–499.
- Ζμας, Αρ. (2007). *Παγκοσμιοποίηση και εκπαιδευτική πολιτική.* Αθήνα: Εκδόσεις Μεταίχμιο.
- Καστοριάδης, Κ. (2010). *Ακυβέρνητη Κοινωνία. Συνεντεύξεις & Συζητήσεις1974-1997.* Αθήνα: Εκδόσεις Ευρασία.
- Kincheloe, J.L. (2011). Η κριτική παιδαγωγική στον 21ο αιώνα: Εξέλιξη για επιβίωση. Στο Μ. Νικολακάκη (Επιμ.), *Η κριτική Παιδαγωγική στον νέο Μεσαίωνα.* Αθήνα: Ι. Σιδέρης, σσ. 227–277.
- Λάλας,Θ.(1998). *Σίμουρ Πέιπερτ.* [Συνέντευξη στην εφημερίδα Το Βήμα]. Ανακτήθηκε 15/7/2015 από http://www.tovima.gr/culture/article/?aid=101560
- Lingard, B. (2011). Policy as numbers: ac/counting for educational research. *Australian Education Research, 38,*355–382.
- Morris, P. ((2012). Pick 'n' mix, select and project; policy borrowing and the quest for 'world class' schooling: an analysis of the 2010 schools White Paper. *Journal of Education Policy, 27:1, 89-107.*
- OECD (1996). *THE KNOWLEDGE-BASED ECONOMY.* Ανακτήθηκε 14/7/2015 από
- *https://www.oecd.org/sti/sci-tech/1913021.pdf* .
- OECD (2005). *THE DEFINITION AND SELECTION OF KEY COMPETENCIES. Executive Summary.*
- OECD (2016). *Teaching Excellence through Professional Learning and Policy Reform.*
- Shahjahan, R. (2011).Decolonizing the evidence-based education and policy movement: revealing the colonial vestiges in educational policy, research, and neoliberal reform. *Journal of Education Policy, 26,* 181–206.
- Senge P., (1990) *The Fifth Discipline: The Art & Practice of the Learning* Organization. New York Dou-bleday.
- The World Bank (2003). *Lifelong Learning in the Global Knowledge Economy:Challenges for Developing Countries.* Ανακτήθηκε 15/7/2015 από http://siteresources.worldbank.org/INTLL/Resources/Lifelong-Learning-in-the-Global-Knowledge-Economy/lifelonglearning_GKE.pdf .
- UNESCO (2000). *Dakar Framework for Action, Education for All: Meeting our Collective Commitments.*
- Webb, P.(2011).The evolution of accountability. *Journal of Education Policy,26,*735–756
- Yates, L. & Young, M.(2010). Globalisation, Knowledge and the Curriculum. *European Journal of Education*, *45*, 4-10.
- Zoost, St. (2011).Changes and possibilities: a case study of Nova Scotia classroom assessment policies. *Journal of Education Policy*, *26*, 83–94.

Ευχαριστούμε πολύ!